

HEDEFLER YARI YARIYA BİLE GERÇEKLEŞMİYOR

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Bilgi Toplumu Dairesi'nin raporları, e-dönüşüm Türkiye hedefi çerçevesinde ortaya konulan 2003-2004 yıllarını kapsayan Kısa Dönem Eylem Planı'nın gerçekleştirilme oranının yüzde 47, 2005 Eylem Planı'nın ise yüzde 40 olduğunu ortaya koydu. DPT'nin kamu bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımlarına ilişkin 2002-2007 yıllarını kapsayan raporu ise, bilgi toplumu stratejisi kapsamında kamunun yapması öngörülen 2 milyar 884 milyon YTL'lik yatırım tutarının, geçmiş 5 yılda yapılan yatırım tutarının gerisinde kaldığını gösterdi. Kamunun bu yıl devam ettirdiği bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımlarına bakıldığında, bu yatırımların büyük ölçüde bilgisayar, teçhizat alımı ve donanım alımına dayalı olduğu görülüyor.

DPT Bilgi Toplumu Dairesi'nin 25 Ekim 2007 tarihli "e-Dönüşüm Türkiye Projesi: 2003-2007" raporunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ekonomiye doğrudan katkısı, "yeni tüketim araçları sunarak talep ve istihdam yaratması" olarak tanımlanırken, diğer sektörlerle dolaylı katkısı da "bilgi ve iletişim teknolojilerinin diğer sektörlerde kullanımı ile sağlanan verimlilik artışı" biçiminde açıklandı. Raporda, 2003-2004 yılları arasını kapsayan Kısa Dönem Eylem Planı kapsamında 8 başlık altında öngörülen 73 eylem hedefindeki gerçekleştirmeler ortaya konuldu. Buna göre, Türkiye bilgi toplumu stratejisi çerçevesinde belirlediği 2 eylemi de gerçekleştiremezken, teknik altyapı ve bilgi güvenliği kapsamında 5 ey-



lemden 4'ünü tamamladı. Eğitim ve insan kaynakları alanındaki 8 eylem adımıyla yalnızca 1 tanesi, hukuki altyapıda 13 eylem adımıyla 8'i, e-devlet kapsamında 23 eylemden 10'u, e-sağlık'ta 15 eylemden 10'u gerçekleştirildi. Yalnızca 1 eylemin belirlendiği standartlar başlığı altında kısa dönem eylem planı yüzde 100 tamamlanırken, 8 başlıktan 4'ünde gerçekleştirme oranı yüzde 50'nin altında kaldı. Böylece hedeflenen 73 eylemden 34'ü tamamlanarak, kısa dönem eylem planı gerçekleştirme oranı yüzde 47 olabildi.

Toplam 7 başlıkta 50 eylemin öngörüldüğü 2005 Eylem Planı kapsamında bilgi toplumu stratejisi için öngörülen 1 eylem adımı tamamlanırken, teknik altyapı ve bilgi güvenliğinde 6 eylemden

5'i, eğitim ve insan kaynakları alanında 10 eylemden 2'si, hukuki altyapıya yönelik 3 eylemden 1'i, e-devlet çerçevesinde 19 eylemden ancak 8'i, e-ticaret alanında 6 eylemden 3'ü tamamlandı. E-sağlık alanına yönelik belirlenen 5 eylemin hiçbirisi gerçekleştirilemedi. Buna göre 2005 Eylem Planı öngörüsündeki 7 başlığa yönelik 50 eylem adımıyla 20'si tamamlandı. Böylece 2005 Eylem Planı'nın gerçekleştirilme oranı yüzde 40'ta kaldı.

BIT Yatırımları Bu Yıl Azaldı

Raporda, kamunun yaptığı bilgi ve iletişim teknolojileri (BIT) yatırımlarının yıllar itibarıyla gelişimi de ortaya konuldu. Bu verilere göre, 2002 yılında

203 proje için 2007 yılı fiyatlarıyla 379 milyon YTL'lik ödenek kullanıldı. Bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımları için 2003'te 204 projeye 468 milyon YTL, 2004'te 211 projeye 521 milyon YTL, 2005'te 200 projeye 750 milyon YTL, 2006'da 203 projeye 834 milyon YTL, 2007'de 237 projeye 816 milyon YTL ödenek ayrıldı. Bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımları için ayrılan ödeneğin artış oranının 2005 yılından itibaren düştüğü, 2007 yılında ise ayrılan ödenek tutarının 2006 yılının da gerisinde kaldığı görülüyor.

Türkiye Bilgi Toplumu Hazırlıkta 122 Ülke İçinde 52.

Raporda yer verilen ülkelerin bilgi toplumuna hazır olma endeksine göre, 2003 yılında 80 ülke arasında 50. sırayı alan Türkiye, 2004'te 102 ülke arasında 56. olabildi. Türkiye 2005'te 104 ülke arasında 52. olurken, 2006'da 115 ülke arasındaki sıralamada 48'e düşmüş, 2007 yılında 122 ülke arasında 52. sıraya yerleşebilmiştir.

E-Devlet'te İş Dünyası Öncelikli

OECD Türkiye e-Devlet İncelemesi 2007 sonuçlarına yer verilen raporda, Türkiye'nin iş dünyası için verilen kamu hizmetlerinin olgunluk düzeyinde yüzde 84 oranıyla, İzlanda, Norveç ve İsviçre'nin de dahil edildiği AB 25 ülkelerinin ortalaması olan yüzde 86'yı yakaladığı belirtildi. Ancak yurttışlara yönelik hizmetlerde yüzde 55 düzeyiyle, 3 gelişmiş ülkenin de dahil edildiği AB 25 ortalaması olan yüzde 68'in gerisinde kaldı. Devletin elektronik hizmet sunumunda iş dünyası öncelikli hareket ettiğini gösteren bu verileri, yine raporda yer verilen Capgemini adlı araştırma şirketinin Eylül 2007 raporu da doğruluyor. Bu kaynağa göre Türkiye'nin de İzlanda, Norveç ve İsviçre ile birlikte dahil edildiği AB 27 için ortalama iş dünyasına

sunulan 8 hizmetteki olgunluk düzeyi yüzde 84 iken, Türkiye yüzde 86 ile bu ortalamayı aşıyor. Vatandaşa verilen hizmette söz konusu ülkelerdeki olgunluk düzeyi yüzde 70'i bulurken, Türkiye'de yüzde 57'de kalıyor.

Bilgi Toplumu İçin 2.8 Milyar YTL Kaynağın Paylaşımı

DPT Bilgi Toplumu Dairesi'nin Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'na ilişkin hazırladığı yine 25 Ekim 2007 tarihli raporda, 7 başlık altında toplam 111 eylem adımı için kamunun 2 milyar 884 milyon YTL'lik harcama yapmasının öngörüldüğü anımsatıldı. Buna göre sosyal dönüşüm için 14 eyleme 575 milyon YTL, BİT'in iş dünyasına nüfuzu için 12 eyleme 268 milyon YTL, vatandaş odaklı hizmet dönüşümünde 41 eyleme 788 milyon YTL, kamu yönetiminde modernizasyon için 21 eyleme 385 milyon YTL, küresel rekabetçi bilgi teknolojileri sektörü için 13 eyleme 298 milyon YTL, iletişim altyapı ve hizmetleri için 7 eyleme 402 milyon YTL, Ar-Ge ve yenilikçiliğin geliştirilmesi için 3 eyleme 168 milyon YTL kamu kaynağı tahsis edilecek.

Resmi Gazete'de Temmuz 2006'da yayımlanarak yürürlüğe giren Bilgi Toplumu Stratejisi kapsamında kamunun 2006-2007 yılı bilgi ve iletişim

teknolojileri yatırımlarını sürdürdüğünü öngördüğümüzde, 2 yıllık sürede yaklaşık 1.6 milyar YTL'lik yatırım harcaması yapıldığı görülüyor. Bu durumda, kamu Bilgi Toplumu Stratejisi çerçevesinde 5 yıl için öngörülen 2 milyar 884 milyon YTL'lik yatırımın yüzde 50'sinden fazlasını 2 yılda kullanmış durumda bulunuyor. Ancak Bilgi Toplumu Stratejisi'nin yaşama geçirilmesi için 5 yıllık dönemde gerekli yatırım tutarının 14.8 milyar YTL olduğu ve bu tutarın da yalnızca 2 milyar 884 milyon YTL ile yüzde 19.5'lik bölümünün kamunun üzerinde olduğu dikkate alındığında yalnızca kamu yatırımlarının takibinin çok anlamlı olmadığı görülüyor.

BİT Yatırımlarında Büyük Pay E-Devlet'te

2002-2007 yılları arasında kamunun bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımlarına bakıldığında en büyük harcama kalemini, sektörel olarak ayırım yapılmaksızın diğer kamu hizmetleri adı altında toplulaştırılmış projeler oluşturuyor. Diğer kamu hizmetleri kapsamında, bilgisayar ve donanım alımının yanı sıra "vergi, prim ödemeleriyle ilgili otomasyon sistemleri, adres kayıt, nüfus bilgi, tapu kayıt, afet bilgi, Marmara Depremi acil durum yeniden yapılandırma, adli sicil, ulusal bilgi sistem güvenliği programları, gümrüklerin modernizasyonu,



seçmen kütüğü, ulusal yargı ağı" gibi e-devlet kapsamında sayılabilecek projeler de yer alıyor. Bu kapsamda 2002-2007 yıllarında 1 milyar 815.4 milyon YTL kaynak kullanılırken, ikinci büyük kalemi 1 milyar 114.4 milyon YTL ile eğitim alanı, üçüncü sırayı 450.5 milyon YTL ile ulaştırma ve haberleşme alanı aldı.

Eğitim İkinci Sırayı Alıyor

Buna göre 6 yıllık dönem boyunca kamunun BİT yatırımlarının yüzde 48.14'ü diğer kamu hizmetleri kapsamındaki harcamalara ayrılırken, yüzde 30'u eğitim alanına, yüzde 12'si ulaştırma ve haberleşmeye aktarıldı. Sektörel olarak yapılan bu ayırmada eğitim ile ulaştırma ve haberleşme dışındaki alanlarda bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımının oldukça düşük düzeyde olduğu görülüyor. Sağlık alanına tüm kamu BİT yatırımının yüzde 3.5'i ile 130.8 milyon YTL, enerji alanına yüzde 2.5'i ile 94.6 milyon YTL, imalat sektörüne yüzde 1.9'u ile 70.3 milyon YTL, tarıma yüzde 1.6'sı ile 59.2 milyon YTL kaynak ayrılırken, madencilik alanına yüzde 0.9 düzeyiyle 33.4 milyon YTL, turizme ise yüzde 0.07 ile 2.8 milyon YTL aktarıldı.



BİT Yatırımlarının 4'te 1'i Dış Kaynak

Kamunun 2002-2006 dönemini kapsayan 5 yıllık süreç içerisinde yaptığı harcama tutarı 2 milyar 954 milyon YTL (2007 yılı fiyatlarıyla) düzeyinde bulunuyor. Buna göre Bilgi Toplumu Stratejisi çerçevesinde kamunun 2006-2010 yılları arasında yapması gereken 2 milyar 884 milyon YTL yatırım tutarının, geçmiş 5 yıldaki yatırım toplamına yakın, hatta daha gerisinde öngörül-müş olduğu ortaya çıkıyor. Bu durum strateji belirlemenin kaynak tahsisi için yeterli olmadığını gösteriyor.

DPT'nin raporundan 2007 yılında sürdürülen 237 projenin kaynak kullanımlarına bakıldığında, proje tutarı olarak 2 milyar 856.3 milyon YTL kaynak gerektiren bu projelerde 783.8 milyon YTL ile toplam harcama tutarının yüzde 27.4'ünün dış kaynak öngörüsüne dayandığı görülüyor. Bu projeler için 2006 yılsonuna kadar yapılan toplam harcama tutarının 783.9 milyon YTL'ye ulaştığı, bunun da 175.6 milyon YTL'sinin kredi, yalnızca 11.8 milyon YTL'sinin öz kaynak yoluyla karşılandığı belirtiliyor. ◀

2002-2007 Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırımları Tablosu – Bin YTL*

Sektör	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Toplam
Tarım	2779	6182	8887	19785	13574	7981	59188
Madencilik	3033	2812	4198	2622	7664	13009	33338
İmalat	12071	14849	21816	8497	6508	6531	70272
Enerji	1974	3502	3023	4366	45636	36101	94602
Ulaştırma ve Haberleşme	80704	92859	81630	66506	82793	46019	450511
Turizm	1674	424	664	0	0	0	2762
Eğitim	43996	66814	130099	322256	257246	293978	1114389
Sağlık	23388	8784	25584	26445	9767	36781	130749
Diğer kamu hizmetleri	209846	272201	245903	299658	411386	376353	1815347
Toplam	379465	468427	521804	750135	834574	816753	3771158

* DPT Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı 2002-2007 Dönemi Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojisi Yatırımları raporundan alınmıştır.